

és egyes kortársai szerint 1939. november 29-én hunyt el. 1956 februárjában „rehabilitálták”³⁵.

Tekintve, hogy a Kun-kormány harcosan „nemzeti” álláspontot foglalt el (visszautasította a Vix-jegyzéket, és elítélte a szövetségesek „burzsoá imperializmusát”), március 21-i beiktatását olyan nemzeti lelkesedés fogadta, amely nem ismert osztály- vagy világnézeti határokat. Részben azért, mert Kun vakmerően eltökélte, hogy a magyar haderőt előbbre tolja a fegyverszüneti egyezményben engedélyezetttnél, részben pedig azért, mert mindenki azt várta, hogy a szovjet köztársaságok támogatása el fogja érni az ország területi integritásának helyreállítását. A lelkesedés azonban hamar elült. Mivel a Kun-rezsim mindenáron marxista-leninista társadalmat kívánt létrehozni, „osztályharcában” csupa olyan radikális lépést tett, amelyekre a magyarok nem voltak fölkészülve. Egyebek között eltörölte a rangokat és címeket, világi alapokra helyezte a közoktatást, elválasztotta egymástól az államot és az egyházakat, és elrendelte a bérházak, a bankok, az egészségügy, a közlekedés és a kultúra köztulajdonba vételét. Államosított minden, hűz munkásnál többet foglalkoztató ipari és kereskedelmi vállalatot, és elkobozott minden földet, amelyet tulajdonosa nem maga művelt. Miközben a „nemzeti” lelkesedés fel-fellobbant a csehszlovákok elleni sikeres, májusi-júniusi hadjáratok idején, a forradalmi intézkedések elrettentették a magyar lakosság számos rétegét. Elutasítva Jan Smuts tábornok békülékeny gesztusait (a dél-afrikai brit tisztt azért érkezett április 4-én Budapestre, hogy enyhítse a Vix-jegyzék letaglózó hatását), Kun szemellenzős politikája csupán a világforradalom vélt érdekeit követte.

Kun és messianisztikus tűzben égő forradalmártársai meggondolatlanul semmibe vették, hogy mennyire elszigeteltek az országban, és olyan merev, doktriner, mindinkább elnyomó intézkedéseket hoztak, hogy azok óhatatlanul általános forradalomellenes légkört idéztek elő. A parasztokat elidegenítette, hogy a forradalmi rezsim nem osztotta szét az elkobzott földeket, viszont a kötelezően beszolgáltatót élelemért értéktelen papírpénzzel fizetett. Nem vásárolhattak iparcikkeket, mert álltak a gyárak, és az országot blokád sújtotta. Az áruhiány, a mind katonásabb és bürokratikusabb rezsim túlzó egalitarizmusa, az újdonsült politikusok önkényeskedése, hozzá nem értése, a nemes célok érdekében kegyetlenségekre is vetemedő, új, buzgó, idealista elit nem csupán a felső rétegeket riasztotta el, hanem az ország egész városi és vidéki lakosságát.

Így hát a proletárdiktatúra, vagy hivatalos nevén a Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, amelyet 1919. március 21-én kiáltottak ki, „hogy észre térítsük a burzsoáziát... és ha kell, vérbe fojtsuk ellenforradalmát”, rövid életűnek bizonyult. A „belső ellenségek” és